— *Tu* singură! tu veĭ merge la *Traian*!
— Jur, că voiŭ merge! *Zamolxe* mă aude.
— Şi veĭ face ce-ţĭ voiŭ porunci eu?
— Voiŭ face.
— Si de nu?
— Voiŭ muri.....
— Căcĭ de nu veĭ face. aceasta cind veĭ veni acasă, te voiŭ omori eu, fiica mea; şi voiŭ muri şi eu cu tine. Jură dară, că orĭ veĭ muri.....
— Jur, că voiŭ muri.....
— Orĭ veĭ — ucide pe *Traian*!
Dochia sbură din braţele tatăluĭ său, ca muşcată de şerpe, şi fugi departe de el.
Apoĭ iară işi veni in fire, şi grăi cu voace moartă, ca ceĭ ce-s judecaţĭ la perire, răzind.
— Cind porunceştĭ, *Decebale* să *ucid* pe *Traian*?
— Acuma.
— Mă duc. Remas bun!
— Te aştept la peştera cea neagră, la focurile curate.
— De n'oiu veni pînă'n zorĭ, semn, că am murit.
— Semn, că ai murit, şi semn că mi-a venit şi timpul mie. Cînd veĭ vedea că nu te lasă inima să-l omorĭ, răpezițĭ gîndul la jurămîntul, ce aĭ făcut.

— Bine zicĭ, tată. Nu-l voiŭ uita; îmĭ va va prinde bine.

— Ci iată şi *Bicilie*; meargă şi el cu tine. în chip de sol. *Bicilie*, ai îngropat sacii unde am zis?

— Ingropat, Doamne, respunse *Bicilie*, sosind

— Aĭ maĭ îngropat şi pe ceĭ ce i-aŭ îngropat?

— Şi pe dînşiĭ.

— Acum plecaţĭ. iată o ramură de maslin. semn de pace; ca să puteţĭ ajunge pînă la *Traian*....

— Să ne maĭ vedem în pace!

In ce pace se vor maĭ vedea aceştia!...

Decebal se sue într'un turn. *Dochia* cu *Bicilie* ies din grădină pe o portiţă, şi să văd într'o poiană de pădure. Apucînd înainte, *Bicile* socoate, cum să facă, să apere pe *Traian* de *Dochia*; *Dochia* cum să-l apere de *Bicilie*.

Odată numaĭ pe cine văd amîndoĭ, cum vine din pădure spre eĭ? Pe *Traian*.

Dochia, îl cunoaşte; să răpede cîtră el, cu cuţitul ridicat în sus, şi strigă:

— Apără-te, *Traiane*!... Bicilie aleargă după ea şi strigă:

— Apără-te, *Traiane* de *Dochia*! şi — o străpunge. Dar *Dochia* strigase: — Apără-te de *Bicilie*, şi se străpunse şi ea pe sine, pe

cînd dedea *Bicilie*, de o străpunse. Ea căzu, cum cade o floare.

Dar căzu și *Bicilie*. Căci ei nu vedeau cum Decebal se uită la ei de pe vîrful turnului celui mai înalt, cînd el a văzut pe *Bicilie* ucizîndu-i fiica, ci își pune săgeata la ochiu, săgetează pre *Bicilie* în coaste, și-l dete la pămînt.

Bicilie strigă din gura morții:

— *Traiane*, scapă-mă, du-mă de aici, și-ți voiu spune unde-s îngropate comorile lui *Decebal*.

Traian se reintoarse repede în pădure; dar lui *Bicilie* îi respunse alt cineva:

— Să te scape pe tine? Am scăpat eu din mîna ta; dar tu nu-mi vei scăpa din mîna mea.

De odată îi se năluci înaintea ochilor un cuțit de ale sale; și apoi îl simți în pept; iar în urmă nu mai simți nimica.

Era feciorul care scăpase dintre cei doisprezece, ce au îngropat sacii cu comorile lui Decebal

Decebal mai trase odată cu săgeata, și, înloc de *Traian*, ucise pe feciorul acela, ca sa nu vîndă taina comorilor. Dar acesta cu cît suflet mai avu, striga după *Traian* și-i spuse în ce loc zace comoara îngropată.

Decebal dă un semn, din vîrful turnuluĭ celuĭ ciunt, și deodată se aprind toate palaturile și toate turnurile *Sarmis-Egetusei*, și se incinge o mare de foc peste toată cetatea. Flacările biciuesc ceĭ păreţĭ, flutură, se incolăcesc peste cele coperișe și zbură pînă peste vîrfurile turnurilor.

Decebal stă în vîrful turnuluĭ, maĭ sus de cit toate zidurile, și se uită de acolo, cum moare o seminţie. Zidurile trosnesc și se risipesc de jur împrejur; bătrînii și femeile săriră în foc, cîntind cîntecele morţiĭ.

Pe un cîmp dinaintea *Sarmis-Egetuzeĭ* se incaeră oastea romană cu cea dacă in luptă grea.

Decebal se uită la ele din vîrful turnuluĭ, de asupra flacărilor. Stîlpiĭ de fum se naltă mîniosĭ, și se fac nourĭ intunecoșĭ pe deasupra capuluĭ luĭ, mîncîndu-se în viltorĭ uriașe.

Daciĭ știu că luptă lupta cea de moarte; îșĭ înzecesc puterile, și romaniĭ nu prea pot străbate înainte. Dar *Traian* zboară în fruntea lor, și apoĭ încep a căde și daciĭ, ca frunzele.

Decebal zărește pe *Traian*, și îĭ strigă:

— Pe tine te am așteptat, ca să mă vezĭ ieșind din lumea aceasta *nebiruit*.

Apoĭ îșĭ străpunge pieptul cu spada, și grăește murind:

— Să trăeștĭ, lume; eu îmĭ închid ochiĭ; nu te voiu maĭ scutura din somnul păciĭ.

Și se adinci în somnul fără deșteptare; în noaptea fără diminoață!

. . . .

Mîna morțiĭ s'a întins peste țara *Dacieĭ*.

— Fugițĭ!

Vaĭ! de zilele tale, dacă eștĭ născut de mumă de dac! Vai! de capul tăŭ, dacă te închinĭ altarelor luĭ *Zamolxe*! Steaua țĭ s'a șterge, pomenirea îțĭ va peri.

Fugĭ! căcĭ vatra țĭ-o rispește ferul romanuluĭ; spada luĭ te tae pe pragul colibeĭ tale. Nu fugi, căcĭ săgeata luĭ te ajunge pînă nu soseștĭ la marginile ogoarelor tale. Uită că aĭ văzut soarele luĭ *Meitras*; uită cum se trăește; învață-te cum se moare! — Lasă-te de a te maĭ urca pe scările măririlor de pe lume; carĭ au capăt; coboară-te în adîncul întunericuluĭ nemărginit! . . . .

Romaniĭ joacă împrejurul unuĭ foc în mijlocul codrilor. Focul acesta e așa, că arde o cetate mare, *Sarmis-Egetusa*.. — Și apoĭ aŭ remas numaĭ ziduri negre și printre ele tăciunĭ de oase și maĭ negre.

A fost odată pe pămînt o țară falnică

Ținea o mie de miĭ de pașĭ împrejur; țară: aceasta s'a făcut *cimitir* !

Vîntul se vaietă prin codri. Frunzele tremură; puține au mai remas; acuma cad și acele mereu — mereu.

Luna se uită printre frunzișele fagilor; cum s'au rărit! și se uită prin ferestrele caselor-cum au remas fără coperiș! Raza ei pribegește printre păreții părăsițĭ, prin ferestre uitate deschise: cum aŭ remas pustiĭ!

Corbiĭ adulmecă peste vetre risipite, la oase neîngropate, ce zac pe câmpie.

Rîurile mînă la vale movile de oase; în ele săgețĭ frînte.

Atîta spun cărțile bătrânești. Atîta scriu tablele pomeniriĭ.

Și pe unde stăteau palaturile acele strălucite, și pe unde se ridicau turnurile acele înalte ce-ĭ acuma pe acolo?

Praf și țerină.

Sfîrșit.